

GOSPODARSKI LIST

Glasilo c. kr. kmetijskega društva v Gorici.

Ureduje : Ernest Klavžar.

„Gospodarski List“ izhaja vsaki mesec enkrat na celi pòli; udje c. kr. kmetijskega društva ga dobivajo brezplačno; za vse druge pa stane na leto 1 gl. 20 kr. — Naročnina naj se pošilja c. kr. kmetijskemu društvu, dopisi pa odgovornemu uredniku. Rokopisi se ne v.ačajo.

Št. 6.

V Gorici 30. junija 1897.

Leto XVI.

Društvene zadeve

Iz seje glavnega odbora dne 3. junija 1897.

Na dnevnem redu je bila prošnja občinskega zastopa v Pierisu za premembo dež. zakona o čebelarstvu.

Poročevalec *Klavžar* je čital poročilo, kateremu je pristopil tudi drugi poročevalec g. odbornik *Cristofolletti*. Ono se glasi tako:

Slavni odbor!

Županstvo v Pierisu je po naročilu svojega starešinstva z vlogo z dne 5. maja t. l. št. 472 prosilo, veleslavni deželni odbor naj v prihodnjem zasedanji predloži vis. deželnemu zboru načrt zakona, po katerem se spremeni zakon z dne 18. junija 1879 zastra čebelarstva tako, da se tuje čebele ne bodo smele uvažati v vinorodne občine.

Ker gre za kmetijsko zadevo, je deželni odbor z dopisom 12. maja t. l. št. 2336 naprosil naše društvo, naj izrazi svoje menenje o prošnji pieriskega občinskega zastopa.

O tej stvari sva podpisana po naročilu čast. predsedništva poizvedavala menenje izvedenih in merodajnih oseb in sodbo strokovnih knjig in časopisov ter se počaščujeva podati naslednje poročilo:

Od starodavnih časov, skoro bi rekli, od kar stoji svet, bila je čebela vedno na glasu kot najkoristnejša žuželka; v teku časa jo je prekosila samo sviloprejka; in znanstveno je dognano, da se čebela izkazuje koristno ne samo dajaje nam med in vozek, dragocena in mnogo rabljena pridelka, ampak tudi s tem, da zaplojuje cvetje raznih setev, prav posebno pa sadnega drevja.

Nekdaj so nameravali v Avstraliji že popustiti sadjerejo, ker ni dajala nobenega dohodka. Pomladi je bilo sicer drevje polno krasnega cvetja, a v jeseni je bilo prazno. Nekomu je takrat šinila v glavo srečna misel, da bi vtegnile čebele pomagati. Omislil si je nekoliko panjev in jih postavil sredi svojih drevesnih nasadov, in glej! uspeh je prekosil vse nade: Sadno drevje je začelo čvrsto roditi.

Sicer pa je znano, da čebela letaje od cveta do cveta zaplojuje tudi cvetje drugih kmetijskih rastlin in prav posebno ajde, na kateri dobiva bogato pašo. — Profesor *dr. Weinzierl*, znani započetnik in vodja c. kr. semenskega in kontrolnega poskuševališča na Dunaju, je doznal, da čebela vpliva prav dobrodejno na pridelovanje detelje, ker pospešuje zaplojenje njenega cvetja, torej posrednje dobavo semena. O tej stvari smo čitali v strokovnem listu, da, ko so v Novi Zelandiji začeli sejati deteljo, so kmalu zapazili, da rastlina ne rodi semena. To je zelo zaviralo njeno razširjenje. Nekdo je čisto slučajno postavil svoj čebeljak tik detelišča, — in je s tem nehoté našel pomoč. Čebele so se hlastno razkropile po deteljnem cvetju in so je zaplodile.

Razne žuželke sodelujejo pri zaplojenji cvetja, kakor sršeni, čmrlji, ose i. dr., a med vsemi je najzaslužniša čebela. Dr. Adolf Magerstedt je izračunal že leta 1856, da 50 dobro obljudenih panjev opravi lahko vsak dan 15.000.000 zaploditvi.

Ta pisatelj nam poroča v svoji knjigi „Der practische Bienenwatter“, ki je izšla v Sondershausnu l. 1856, to-le skušnjo:

„Moj čebeljak je na vrtu tik mojega stanovanja. Od kar stanujem tu, rodé moja drevesa vsako leto, tudi tedaj, kadar nimajo drugi nič sadnega pridelka. Nekateri sodijo, da prihaja to od vgodne, solnčne lege mojega vrta; pa tudi drugim rastejo sadna drevesa v enako vgodnih, solnčnih legah in vendar rodé malo ali nič. Tu ni pač nič družega, nego milijoni marljivih čebelic, koji zaplojujejo cvetje mojih sadnih dreves ter množè tako moje dohodke“.

Drugi veščak *Tonny Kellen* piše v svojem „čebelarstem katekizmu“, ki je na svitlo prišel l. 1892, tako-le:

Ker se znameniti del našega sadnega drevja in grmovja zaplojuje skoro izključno po žuželkah, ne dajale bi vse te rastline nobenega sadu, če bi ne bilo čebel, čmrljev, os itd.

V tem oziru se izkazuje čebela zlasti na sadnem drevju kot neizmerno koristna žival“.

In ravno ker je čebeloreja ne le sama za se prekoristna kmetijska stroka, mariveč tudi mogočna pospeševaljica sadjereje, nanklanjajo jej vse vlade in skoro vse kmetijske družbe civilizovanega sveta svojo podporo in svoje pokroviteljstvo — in to celó v tistih deželah, katere so nas uže davno prehiteli v vinarstvu in sadjarstvu.

V Spodnji Avstriji imajo čebelarsko društvo, kateremu je pokroviteljica presvitla naša Cesarica Elisabeta; to društvo šteje nič manj nego 74 podružnic, katere raztezajo svoje delovanje po celi sadorodni in vinorodni deželi. Na Ogerskem so raztrešena taka društva po celem obširnem kraljestvu in tamkajšnja vlada posvečuje svojo posebno skrb čebeloreji. V prekrenskih deželah nemškega cesarstva, slovečih po svojih izbornih, jako dragih vinih, je tudi nekoliko takih čebelarskih društev, glavno izmed njih ima svoj sedež v Koloniji in šteje 2500 udov.

Po tem takem moramo po vsej pravici sklepati, da je čebela na eni strani prekoristna sadjereji, na drugi pa da ni škodljiva trtoreji, ali pa vsaj ne tako, da bi se morala popolnoma zatreti paša tujih čebel v vinorodnih pokrajinah.

Opažamo pa, da po pojasnilih enega izmed najbolj zvedenih čebelorejcev v deželi, častitega gospoda Josipa Mašera, vikarija v St. Mavru in uda naše glavnega odbora, koristi čebela vendar tudi trtoreji, ker pospešuje zlasti v deževnih letih pomladi, ko se grozdno cvetje v trajno hladnem vremenu ne more prav razviti, njegovo zaploditev, — in ravnokar nam je zatrdil gospod oskrbnik Josip Rubbia, da čebele pomladi jako dobrodejno vplivajo na grozdno cvetje zlasti pa na Karmenetovo, ker je dvospolno in pa še na nekatere druge vrste in da bi dotične trte brez čebel dajale gotovo veliko manj sadu.

Sicer pa vemo, da ima čebeloreja tudi v vinorodnih pokrajinah sosednega kraljestva mnogo prav zvestih privržencev in pospeševalteljev in da so italijanske čebele n. pr. one necega veleposestnika

Lambertenghija v Caravaggio, kateri je ob enem tudi trtorejec, na jako dobrem glasu ter se zelo drago prodajajo po svetu.

Čebela ne more delati škode in je tudi ne dela drugače, nego v slučajih izredne suše, kadar je grozdje najslajših vrst popolnoma zrelo.

Čebela navadno ne načinja jagod, ampak izpiva samo tiste, katere so uže poprej načeli sršeni, ose, čmrlji in druge žuželke. Pa recimo, da se jih v omenjenih izrednih slučajih tudi ona loti — no, za take slučaje je pač več kakor — zadostno preskrbljeno v §. 6. zgoraj navedenega zakona, kateri pooblašča župane, da smejo dati kar naravnost odstraniti tuje čebele, kadar se je bati, da vtegne po njih znamenita škoda nastati trtoreji ali sadjereji tiste občine, v kateri so postavljene, ali pa tudi katere sosedne občine.

Po istem zakonu določene omejitve so sploh take, da se ni bati nobene škode trtoreji, samo da župan zua in hoče izpolnovati zakon.

Opažamo slednjič, da naši gorski čebelorejci prevažajo navadno svoje čebele na deželno ravan o takim času, ko ne more čebela po nobenem načinu škodovati grozdju, to je, v dobi med koncem julija in prvimi dnevi septembra, kadar grozdje, razun kake rane vrste, še ni toliko dozorelo, da bi je čebela v sili napala.

Oprta na vse to, kar sva razložila, vsojava si predlagati, naj slavni odbor nikar ne podpira sklepa občinskega starešinstva v Pierisu, po katerem bi se brezpogojno prepovedala paša tujih čebel v vinorodnih pokrajinah.

V Gorici 2. junija 1897.

Ernest Klavžar
Jak. Cristofolletti.

Na to se je vnela jako živahna razprava.

Odbornik *vitez Dottori* je govoril blizo tako :

Jaz nasprotujem odločno menenju gospoda poročevalca, to je, jaz predlagam, glavni odbor naj podpira prošnjo Pieriske občine; isti razlogi, s katerimi je gosp. Klavžar vtemeljeval svoj predlog, veljajo tudi za moj predlog. On pravi, da so čebele jako koristne, ker pospešujejo zaploditev sadnega in grozdnega cvetja. Nič bolj napačnega in nič laže dokazati, nego to.

Čebele uvažajo v Furlanijo avgusta in septembra meseca. Vsi vedo, da sadno drevje cvete marcija in aprila, grozdje pa junija meseca.

Od kod prihaja tedaj hvalisana korist zaplojenja sadnega in trtnega cvetja.

Pa tudi trditev, da se čebele uvažajo o času, ko je grozdje še nezrelo, ni resnična, kajti grozdje se zori ravno julija, avgusta in septembra meseca in to je znano tudi na javnih trgih v Gradcu in na Dunaju, kamor pošiljamo svoje grozdje.

To velja gledé dejstva; glede pravice pa je smatrati tako uvažanje čebel kot kršenje načela svobodne zemlje, koje načelo je proglašeno državnim zakonom; in temu se mora umakniti deželni zakon, ki naj se torej spremeni v zmislu prošnje Pieriske občine.

Izjema, katero dela lovski zakon, ne velja v našem slučaju. Ona se je uvédla, ker je bilo neobhodno potrebno zaprečiti škodo, ki bi jo prizadela preobilost divjačine, z izjemami v korist čebeloreje pa se škoduje pridelkom.

Klavžar meni, da kaže pospeševati čebelorejo ravno zaradi sadjereje; da bi čebeloreja brez prevažanja čebel ne dajala nobenega dobička in bi morala tedaj nehati; da je škoda, ki jo čebele v letinah izredne suše prizadevajo grozdju neznatna v primeri s tem, kar one koristijo sadjereji in vinoreji in da je županom po sedanjem zakonu na voljo dano, da v slučaju znamenite škode kar naravnost zapovejo odstraniti tuje čebele.

Dottori se nanaša nato, kar je omenil že poprej o pretvezni koristnosti čebel za sadjerejo, dostavlja še to:

„Trdi se, da je uže po sedANJI postavi, katera daja županom na voljo, da dovoljujejo ali prepovedujejo uvažanje tujih čebel zadostno preskrbljeno za varstvo vinoreje. A vsakdo vidi, da županova naredba je veljavna samo v mejah njegove županije; čebele pa ne poznajo takih mej, jih preletajo tudi na velike daljave in iz tistih občin, v katerih so jih sprejeli, letajo škodo delati grozdju v druge občine, kjer so prepovedane. Zato treba splošnega deželnega zakona v varstvo zasebnih pravic, in ravno to zahteva Pieriska občina prosee premembe sedanjega zakona o čebelarstvu, in ravno to moramo tudi mi podpirati. Zato ponavljam svoj predlog naj odbor vgodno sprejme prošnjo občine Pieris in naj jo priporoči tudi deželnemu odboru.

Cristofolletti meni, da obstoječi zakon odgovarja svojemu namenu in da bi zadostovalo, priporočati, naj ga izvršujejo tisti, ki so za to postavljeni.

Čast. g. *Mašera* podpira z veljavnimi razlogi predlog poroče-

valcev, on popisuje natančno delovanje čebel, njihov dobrodejen vpliv na zaplojenje cvetja sadnih dreves, trt in drugih koristnih rastlin; omenja, kako v drugih deželah in državah, tudi v vinorodnih, pospešujejo čebelorejo, posebno po v sosednem italijanskem kraljestvu, kjer ne delajo prav nobenih zavir našim čebelorejcem, kadar privražajo v tamkajšnje kraje svoje čebele na pašo.

Slednjič zagovarja še poročevalec *Klavžar* svoj predlog. On pravi, da bi naše društvo, katero je odmenilo v zadnjem času posebno skrb pospeševanju sadjereje, ne delalo v soglasju s svojim programom, ako bi zdaj pripomoglo v zatiranje čebeloreje, koje važnost za sadjerejo je znanstveno in po skušnjah dokazana. Zato priporoča še enrat svoj predlog.

Pri glasovanji je padel Dottorijev predlog in z veliko večino glasov obveljal predlog poročevalcev.

Pogozdovanje Krasa na Goriškem.

(KONEC)

VII. Pogozdovalni kataster.

Začetkom leta 1895 so bila po §. 5. zakona z dne 9. decembra 1883 (dež. zak. št. 13 iz leta 1884) v pogozdovalnem katastru pravokrepno zabilježena naslednja površja :

občinskih zemljišč	6257·9120 hektarjev
zasebnih "	1916·4708 "
gozd. erarja zemljišč	168·1395 "
komisijinih "	5·7864 "
skupaj	8348·3087 hektarjev
Tej površini je po komisijiskih sklepih doraslo	6·0405 hektarjev
odpadlo	2·7818 "
torej je do konca leta doraslo	3·2587 hektarjev

in končno stanje znaša	8351·5674 hektarjev
Ker se je po sumaričnem izkazu do zdaj	
uže pogozdilo	1805 9570 „
trebalo bo pogozditi še	6545·6104 „

VIII. Dogovori zastran izvajanja in podpiranja nasadov.

Takih dogovorov ni bilo v preteklem letu, ker so vsi zemljiščni posestniki zadovoljni s tem, da komisija preskrbuje in nasaja rastline, oni pa da na svoje stroške napravljajo jame.

Samo gozdni erar izvaja na svojih zemljišcih vse nasade na lastne stroške.

Res je sicer, da se zemljiščni posestniki na mnogih krajih ustavljajo izkopavanju jam in da morajo gozdni organi z vso odločnostjo posredovati v namen, da se pravočasno in prav dovrši to delo. Ljudstvo pa se v obče ne protivi brezplačnemu izkopavanju jam morda zaradi tega, ker je nasprotno pogozdovanju Krasa, mariveč ker je poizvedelo, da plačujejo v sosednjih deželah stroške za izkopavanje jam deloma ali celoma iz pogozdovalnih zalogov, akoprām imajo tam v tem oziru enak zakon, kakoršen je naš.

Pri nas se zakon strogo izvaja, drugod ne; ljudstvo pa kaže na sosedne dežele ter zahteva enako postopanje kakor tam.

IX. Razne stvari.

Kakor v poprejšnjih letih, popraševala so politična oblastva tudi v preteklem po mnenji pogozdovalne komisije vsakrat, kadar so se imele dovoljevati služnosti, ali kadar je šlo sploh za naredbe na zemljišcih odločenih v pogozdenje. Enako se je tudi komisija obračala do političnih oblastev, kadar je menila, da bi bilo njih posredovanje v gozdno-policijskem oziru potrebno. Ker se je povečšal državni donesek za pogozdovalni zalog, poraslo je tudi delovanje komisije in tedaj so se namnožila tudi njena blagajnična opravila, koja nalagajo blagajniku in knjigovodju mnogo dela.

Tu podajamo sumaričen pregled o denarnem prometu pogozdovalne komisije leta 1895 in pa v dobi od njene ustanovitve do konca leta 1895.

Zapored. štev.	P R E D M E T	Leta 1895		Od kar obstoji komisija	
		gl.	kr.	gl.	kr.
	Dohodki				
1	Državni donesek	12000	—	99450	—
2	Deželni donesek	2000	—	14750	—
3	Obresti naložene gotovine . .	56	60	1350	43
4	Razni dohodki	5	50	5915	26
	Skupaj .	14062	10	121465	69
	Stroški				
1	Za nakup in razlastitev zemljišč	50	50	1813	00·5
2	Za pogozdovanje	9199	61	77901	66·5
3	Za zgradbo branikov	541	40	5808	67
4	Za vzdrževanje drevesnih se- menišč	1516	64	16978	69·5
5	Za nakup orodja	4	56	4	56
6	Za gozdno nadzorstvo	1742	40	11433	98
7	Za pogozdovalni kataster . . .	—	—	780	47
8	Komisijski stroški	67	30	1090	09
9	Pisarnični stroški	80	36	725	16·5
10	Nagrade	140	—	2075	—
11	Razni stroški	105	84	1311	55
	Skupaj .	13448	61	119928	85

Osebnne spremembe. Ker se je dosedanji c. kr. deželni gozdni nadzornik Anton Rossipal, povikšan v c. kr. gozdnega nadsvetnika, pozval v ministerstvo za poljedelstvo, kjer je zdaj predstojnik IV. oddelku, izstopil je iz pogozdovalne komisije in njegov naslednik, sedanji c. kr. deželni gozdni nadzornik Josip Pucich, je po zakonu član komisije.

N. 423.

RAZGLAS,

razposlan vsem županstvom na Goriškem.

Slavno županstvo!

C. kr. kmetijsko društvo namerava s podporo visocega c. kr. ministerstva za poljedelstvo ustanoviti nove postaje za plemenitev svinj z mrjasci *yorkshirske pasme*, da se le oglasijo za to sposobni svinjerejci. Vsaki postaji bi se odkazal jeden mrjasec z dvema svinjema. Podpisano predsedništvo naznanja to uljudno slavnemu županstvu, nadejaje se, da se oglasi v tamkajšnji občini kak zmožen svinjerejec, kateri bo voljan voditi postajo in za katerega bi slavno županstvo prevzelo poroštvo, da se bo namreč ravnal po spodaj navedenih pogojih, po katerih oddaja društvo plemenjake. Ta razglas in osnutek pogodbe pa naj blagovoli takoj objaviti v svoji županiji ter zanesljivo **do 15. avgusta t. l.** semkaj poslati dotične prošnje.

POGODBA:

C. kr. kmetijsko društvo izročuje pod odgovornostjo županstva v..... posestniku... .. mrjasca *yorkshirske pasme*, starega..... po naslednjih pogojih:

1. Rednik bo dolžan imeti mrjasca vsaj dve leti za pleme, a ne rabiti ga za ta namen, dokler ne bo vsaj 10 mesecev star.

2. Pri spuščanju se bo moralo prav pazno ravnati; premlade in slabo razvite, pa take svinje, o katerih se sumi, da so okužene po nalezljivi bolezni, je po vsakem načinu zavračati.

3. Pristojbina za skok ne sme nikdar presegati 30 kr. in pojde vsa v korist redniku.

4. Po preteku 2 let postane izročeni mrjasec rednikova last.
5. Društvo bo dajalo postajo večkrat pregledati, da se prepriča o reji mrjasca, in da naroči v tem oziru primerne premembe. Ker je vročina mrjascem silno nadležna in škodljiva, priporoča se rednikom, naj posebno za to skrbe, da se bodo živali redno ukopale, ali pa da se bodo vsaj pogostoma izpirale.
6. Če poizve društvo, da je rednik prestopil te predpise, ima pravico, vzeti mu takoj izročena mrjasca, a on ne bo smel zahtevati nobene odškodbe.
7. Mrjasca pa ne more nikdo drugi dobiti, nego kdor kupi od društva istočasno za polovico cene dve svinji, do kojih mladičev si ono pridržuje predkupno pravico. Zato bo moral rednik oglašati društvu, kadar koli se mu rode mladiči, ter naznanjati zahtevano ceno in jih bo smel prodajati drugim samo tedaj, če mu društvo v treh tednih po prejetem oglasu ne sporoči, da jih namerava kupiti.

Č. KR. KMETIJSKO DRUŠTVO V GORICI

dne 1. julija 1897.

Predsednik

Coronini.

Stev. 411.

RAZGLAS.

C. kr. kmetijsko društvo bo, v povzdigo deželne živinoreje nakupilo z denarno podporo visokega c. kr. kmetijskega ministerstva za leto 1897 nekoliko koroških bikov „belanskega“ plemena (Möllthal), kateri se bodo oddali v začetku meseca septembra t. l. v političkem okraji Tolminskem in v nekaterih občinah Kanalskega sodnijskega okraja in političnega okraja Goriške okolice.

Prošnje za bika naj se *do 21. julija t. l.* po dotičnih županstvih določijo in podpisane predložijo društvu. Živinorejci, kojih prošnje se uslišijo, bodo morali, kedar prejmejo bika, zavezati se, da spolnijo vsa ona pravila in one pogoje, ki se nahajajo v pogodbi in dotično

županstvo bo moralo poroštvo prevzeti za nje — Slayna županstva vseh gorskih občin so uljudno naprošena, naj objavijo ta razglas in naj potem vestno poročajo o podanih prošnjah.

Kdor želi pri tej priliki za-se naročiti kako kravo, junico ali bika, naj se oglasi pri podpisanem društvu, katero bo po svojem pooblaščenca radovoljno preskrbelo nakup.

C. KR. KMETIJSKO DRUŠTVO V GORICI

dne 1. junija 1897.

Predsednik

Coronini.

Stev. 461.

VABILO

na skupno naročbo „Thomas-ovega fosfata“

C. kr. kmetijsko društvo v Gorici razpisuje tudi letos skupno naročbo na

Thomas - ovi fosfat (žlindrino moko)

z zajamčeno vsebino 17 odstotkov fosforove kisline, koja ima 80 % raztopnosti v amonijakovi citronščini in 80 % drobnosti.

Kupna cena blaga postavljenega v društveno skladišče v Gorici na trgu prvostolne cerkve št. 10 je določena na **2 gl. 75 kr. za 100 kilogramov**, ali po 16.1 kr. za vsak kilogram fosforove kisline.

Naročila se bodo sprejemala v društvenem uradu **do 15. avgusta t. l.**

Blago se izroči v prvi polovici oktobra.

Pri naročbi bo plačati na ime varščine po 1 gld. od vsacega kvintala naročenega blaga, pri izročitvi pa se bo morala poravnati kupna cena. Brez varščine se ne bo sprejemala nobena naročba.

Naročiti je najmanj po 100 kilogramov skupaj.

Če se združijo naročniki tako, da jih vzame več skupaj po eden vagon ter bi želeli dobiti blago do katere druge postaje na južni ali furlanski železnici, pošlje se jim blago naravnost na dotično postajo in v tem slučaju se jim zaračuni voznina po daljavi vožnje. To velja tudi za posamezne naročnike, kateri bi hoteli naročiti 100 kvintalov blaga skupaj.

V Gorici, dne 20. junija 1897.

Predsedništvo c. kr. kmetijskega društva

Živinorejcem v opomin!

Krmenje živine zahteva povsem živinorejčevo pozornost. Često-krat se je pripetilo, da je požrla živina stvari (žeblje, igle in druge šiljate ali špičaste reči), ki so prišle po naključbi ali nemarnosti v klajo in katere so provzročile v živalskem telesu nevarne želodčne vnetice in druge bolesi, tako da je v hudih slučajih žival celo poginila.

Živina, ki požre tako bodalo, boleha, žre po malem; mleko jej polagoma zaostaja, trese jo mrzlica, le počasi in previdno leže in vstaja. Pristiskajoč jo na prsa, ugiblje se radi notranje bolesi, vsakemu tlaku, stoka in težko sope. Konečno živina kašlja, zelo previdno stopa, sope hitreje in kar pozna se ji, da mnogo trpi. Malo časa potem pogine, mnogokrat po več mesecev boleha, toda smrt je neizogibna. — Kmetovalec, ki je pravočasno vzrok poizvedel, naj bolno žival koj zakolje, vsaj nima tolike zgube.

Živinorejci! pazite na vsak košček železa. Spravljajte žeblje iz lesa, katerega kurite, sicer jih trosite v pepelu na gnoj ali pašnik. Kolikokrat je požrla živina na pašniku stvari, katere so z gnojem vred speljali na polje in tega je kriva nemarnost gospodarjeva. Pri zidarju in mizarju leži polno žebeljev in drugih železnih stvaric v

okrog; skrbno jih pobirajte in bodite pazljivi, če je v bližnji vašega hleva kovačija. To pojasnite tudi svojim hlapcem, sosebno pa deklam, katere mnogokrat pozgubé iz las igle ali tako zvane lasnice.

M. Ivančič.

Razne vesti

Kmetijski shod na Idriji. — Na binkoštni pondeljek smo imeli na Idriji domač kmetijski shod. Slučajno je bil tu naš zastopnik v kmetijskem društvu, g. E. Klavžar in nam obširno poročal o nasvetih sadjarskega strokovnjaka, gosp. profesorja Maderja, kako naj bi se vravnala in zboljšala naša sadjereja; govoril je tudi o potrebnem zbolšanji domače govedoreje in slednjič priporočal, naj bi se tudi na Idriji ustanovilo mlekarsko društvo. V lepem številu zbrani posestniki so prav pazljivo poslušali podučljivi govor, kateremu je tudi domači čast. gospod kurat pritrdil s toplim priporočilom — in nadejati se je, da ni vse seme padlo na nerodovitna tla — Čast. gosp. kurat iz Roč je omenil, da letos razne žuželke silno škodo prizadevajo sadnemu drevju. Da je toliko te gomazni, krivo je najbolj to, da so skoro izginile mrčesojede ptice iz dežele. Mi imamo sicer zakon v varstvo kmetijstvu koristnih ptičev, — a v sosedni Italiji pokončujejo vse, kar mi prihranimo in vsled tega ne pomaga naš zakon skoro prav nič. Ptic je vsako leto manj, a gosenic in drugih žuželk vsako leto več. Naj bi torej naše kmetijsko društvo naredilo potrebne energične stopinje, da se v okom pr. de tej nepriliki — to je, naj skrbi doseči, da se v Italiji uvêde tudi tak zakon v varstvo kmetijstvu koristnih ptič, kakoršni so v veljavi skoro v vseh civilizovanih državah. — Gosp. Klavžar je odvrnil, da se je naše kmetijsko društvo že bavilo s to zadevo — pa da on zopet sproži stvar v eni prihodnjih sej glavnega odbora. Sicer pa, da mu je znano, da se o t-m že vrše diplomatične obravnave med obema državama.

Takih shodov bi trebalo več med našim ljudstvom.

V.

Sviloprejke so se letos v nekaterih krajih na Goriškem prav dobro sponesle; a tu pa tam je apneuska bolezen okužila rejališča in naredila veliko škode. V obče pa je malo pridelka, ker so v nekaterih krajih skoro popolnoma opustili svilorejo. Mnogo truda, negotov pridelek in slednjič še ničeve cene — vse to je krivo, da se naše ljudstvo malo več briga za nekdanjo tako cvetni kmetijski obrt. — Tudi letos so cene zelo nizke — najlepše mešičke domače ušenične pasme plačujejo danes na goriškem trgu po 1 gl. 30—33 kr. kvintal. Blago nižje vrste pa gre po primeroma manjših cenah tudi pod goldinarjem.

Tistim svilorejcem, katerim je apneuska bolezen pokončala sviloprejke, priporočamo prav toplo, naj skrbno razkužijo vse tiste prostore, v katerih so jih redili. Kako imajo to prepotrebno delo opraviti, povedali smo v lanskem letniku, stran Danes ponavljamo samo to, da se morajo taki prostori prav dobro z žveplenim parom napojiti, pa ne samo prostori, ampak tudi lese in vsa druga svilorejska opravila. Kdor tega ne stori, temu ne pomaga nič spreminjati seme, bolezen ostane v prostorih in na opravi in mu hletu zopet okuži sviloprejke. Še bolje je, razkužiti prostore in opravila, eno leto popolnoma opustiti svilorejo in potem zopet začeti. Toda, kakoršne so zdaj tržne razmere, ne kaže nikomur drugemu rediti sviloprejk, nego tistim, kateri imajo sami zadosti murbenih dreves; kdor mora listje kupovati, ima gotovo izgubo.

* *
*

Ohranitev rodovitnosti sadnim drevesom. — Kadar je dobra sadna letina, mislijo sadjarji, da bodo drevesa v naslednjem letu manj rodovitna, češ, da bodo potrebovala eno ali več let, da se odpočijejo. Ta nazor je opravičen samo tam, kjer so drevesa prepuščena sama sebi. Ako drevo vse redilne snovi porabi za razvoj sadu, je naravno, da to ovira tvorjenje cvetnih oces. Potem seveda poteče nekaj časa, predno se sadna očesa morejo razviti toliko, da more drevo cvesti in roditi sad. Neenakomerna rodovitnost pa se prepreči, ako se drevesa s pravočasnim obrezovanjem pomlajajo in ako se jim primereno gnoji. Namen dobrega in primernega obrezovanja je, odstraniti vse, kar ni potrebno, in skrbeti za to, da se sad bolje redi; povrh pa, da ostane toliko sokov, da se morajo

razviti očesa za prihodnje leto. Seveda se mora to čiščenje in pomlajanje dreves vršiti skrbno in pravilno. Kdor stvari ne razume, naj to raje prepusti zanesljivemu sadjarju. Kar je sadje vzelo zemlji redilnih snovij, to se mora nadomestiti s primernim gnojenjem. Pri tem je treba paziti, da pride gnoj do spodnje plasti. Žal, da se pogostoma vidi, da sadna drevesa stoje v gosti travi, dasi bi bilo treba drevesni kolobar prekopati spomladi in v pozni jeseni. Na travnikih, na katerih rastejo sadna drevesa, se gnoj — ako se drevesom sploh gnoji — navadno raztroši samo po zemlji, ali se le površno podkoplje. V tem slučaju gnojenje koristi bore malo; pognojilo se je travi, ne drevesu. Predno pridejo redilne tvarine gnoja do uživalnih korenin drevesnih, posrkajo in porabijo že vse travne korenine. Z železnim drogom, s katerim se delajo luknje, ali z drugimi takimi pripravami naj se omogoči, da preide gnoj res do spodnjih plastij.

„ K m e t . “

* *
*

Vladna skrb za naše kmetijstvo. — Te dni sta zopet potovala dva vladna odposlanca po naši deželi, poizvedovaje naše razmere in potrebe glede travnikov, živinoreje, mlekarstva, sadjarstva in trtořeje: Gosp. prof. *Weinzierl*, vodja semenskega poskuševališča na Dunaju in gosp. c. kr. mlekarški nadzornik *Vincencij Charousek*, poročevalec pri vis. c. kr. ministerstvu za poljedelstvo v mlekarških in sadjarskih zadevah. Prišla sta čez Predól, pregledala nekatere mlekarnice na Tolminskem, plaušarske naprave na Matajurju in na planini Razor, in gosp. nadzornik Charousek nadaljuje še svoje potovanje po Brdih, Vipavskem itd. Prihodnjič priobčimo kaj več o poizvedbah, ki sta jih naredila imenovana gospoda na svojem potovanji. Za danes izražamo samo svoje zadoščenje na tem, da se merodajni krogi slednjič resno zanimajo za naše kmetijske razmere in potrebe.

* *
*

Bakreni vitrijol in vinski mošt. — Odkar škropimo vinsko trto z modro galico ali bakrenim vitrijolom, da jo obvarujemo strupene rose (*Peronospora*), pojavila se je že mnogokrat bojazen, da bi mošt, oziroma vino moglo škodo trpeti po zdravlilu, s katerim

odganjamo škodljivko. Dr. Krüger je delal poskušnje, kako se godi z določeno množino čistih drož v kipečih moštih, katerim so se dodale razne množine modre galice in je našel, da se modra galica izloča z drožmi vred; v vinu je ostaja tako malo, da bi niti ne mogli določiti njene množine. Drože takih pobakrenih moštov niso trpele nobene škode.

* *
*

Proti mrčesu, zlasti steniam, priporoča se kot sredstvo galun. Žuželka zginejo takoj in se več ne povrnejo, ako pomazemo stene, postelje itd., kjer so se naselile, z vrelo raztopino galuna. Ako se stene in strop belijo in se apnu poprej doda nekoliko galuna, potem tudi muhe ne ostanejo v tisti sobi. Uporaba galuna v teh slučajih zdravju prav nič ne škoduje.

* *
*

Vinski sejm na Dunaju — Združno s III. mednarodnim sejmom poljedelskih strojev od 4. do 9. maja t. l. na razstavišču poleg rotunde bode tudi sejm z vinom, ki se ga udeležijo lahko vsi avstrijski producenti vina. Naredilo se bode nekoliko lož za pokušanje, da dobé konsumentí priložnost, prepričati se na licu mesta, kakova so vina. Natančnejša pojasnila daje c. kr. kmetijska družba na Dunaju, I. Herrengasse 13.

* *
*

Molža brejih krav. — V sedmem ali osmem mesecu brejosti je treba z molžo prenehati, ako mleko ne neha samo, kajti krava potrebuje sokove za mladiča. Včasih se pa zgodi, da se vime kratko pred porodom tako napne, da jo je treba nekoliko izmlesti, da ne pritisne kaka bolezen.

* *
*

Dobro krmo in veliko je dobimo, če sejem grah in turščico skupaj in to potem pokosimo zeleno.